

Мова освітнього процесу

Нормативно-правова база

- *Конституція України*
  - *Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної»*
  - *Закон України «Про освіту»*
  - *Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної»*
-

Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної»:

Розділ III. ОBOB'ЯЗОК ВОЛОДІТИ ДЕРЖАВНОЮ МОВОЮ

Стаття 9. Особи, які зобов'язані володіти державною мовою та застосовувати її під час виконання службових обов'язків

1. Володіти державною мовою та застосовувати її під час виконання службових обов'язків зобов'язані:

...

13) керівники закладів освіти всіх форм власності;

14) педагогічні, науково-педагогічні і наукові працівники, крім іноземців чи осіб без громадянства, які запрошені до закладів освіти та/або наукових установ та працюють на тимчасовій основі як наукові, педагогічні, науково-педагогічні працівники або викладачі іноземної мови;

Державна мова має використовуватися в освітньому процесі, під час проведення навчальних занять (крім занять з навчальних предметів, які згідно з освітньою програмою закладу освіти викладаються іноземними мовами або мовами корінних народів і національних меншин), у спілкуванні вчителів, викладачів, іншого персоналу закладів освіти як зі здобувачами освіти (вихованцями), так і між собою.

Розділ V. ЗАСТОСУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ДЕРЖАВНОЇ В ПУБЛІЧНИХ СФЕРАХ

Стаття 21. Державна мова у сфері освіти

1. Мовою освітнього процесу в закладах освіти є державна мова.

Держава гарантує кожному громадянину України право на здобуття формальної освіти на всіх рівнях (дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої), а також позашкільної та післядипломної освіти державною мовою в державних і комунальних закладах освіти.

...

Особам з порушенням слуху забезпечується право на навчання жестовою мовою та на вивчення української жестової мови.

2. Заклади освіти забезпечують обов'язкове вивчення державної мови, зокрема заклади професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, в обсязі, що дає змогу провадити професійну діяльність у вибраній галузі з використанням державної мови.

...

3. Мовою зовнішнього незалежного оцінювання за результатами здобуття повної середньої освіти та вступних випробувань є державна мова, крім зовнішнього незалежного оцінювання з іноземних мов.

...

6. За бажанням здобувачів професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти заклади освіти створюють можливості для вивчення ними мови корінного народу, національної меншини України як окремої дисципліни.

Закон України «Про освіту»:

Стаття 7. Мова освіти

1. Мовою освітнього процесу в закладах освіти є державна мова.

Держава гарантує кожному громадянину України право на здобуття формальної освіти на всіх рівнях (дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої), а також позашкільної та післядипломної освіти державною мовою в державних і комунальних закладах освіти.

2. Заклади освіти забезпечують обов'язкове вивчення державної мови, зокрема заклади професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти – в обсязі, що дає змогу провадити професійну діяльність у вибраній галузі з використанням державної мови.

Відповідно до Законів України «Про засади державної мовної політики» та «Про освіту» у Державному професійно-технічному навчальному закладі «Харківське вище професійне училище сфери послуг» мовою освітнього процесу є державна мова – українська мова.

Лист Міністерства освіти і науки України від 01.02.2018 № 1/9-74 «Щодо застосування державної мови в освітній галузі»

Основні питання:

- у закладах освіти науково-педагогічними, педагогічними працівниками, іншим персоналом використовується державна мова;
- уроки, лекції, практичні та семінарські заняття, навчально-виховні заходи в рамках освітнього процесу повинні відбуватися українською мовою;
- державна мова має використовуватися як мова навчальних матеріалів, ведення занять, різноманітних заходів, спілкування педагогічних, науково-педагогічних та інших працівників зі здобувачами освіти в рамках освітнього процесу;
- педагогічні, науково-педагогічні працівники згідно зі ст. 54 Закону України “Про освіту” зобов’язані “виховувати у здобувачів освіти повагу до державної мови та державних символів України, національних, історичних, культурних цінностей України” та “додержуватися установчих документів та правил внутрішнього розпорядку закладу освіти”.

*Лист Міністерства освіти науки України від 15.02.2021 № 1/9-67
«Про дотримання мовного законодавства в освітньому процесі»*

Основні питання:

- у рішенні Конституційного Суду України від 16 липня 2019 року “10-р/2019 про визнання Закону України “Про освіту” таким, що повністю відповідає Конституції України, зазначено, що “українська мова як державна є обов’язковою на всій території України у державній сфері, а також в публічних сферах суспільного життя, у тому числі у сфері освіти”;
- робочою мовою діяльності органів державної влади, місцевого самоврядування, організацій, установ, у тому числі і закладів освіти, є державна мова;
- володіти державною мовою та застосовувати її під час виконання службових обов’язків зобов’язані, зокрема, керівники закладів освіти всіх форм власності, педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники;
- державна мова має використовуватися в освітньому процесі, під час проведення навчальних занять, у спілкуванні вчителів, викладачів, іншого персоналу закладів освіти як зі здобувачами освіти (вихованцями), так і між собою.

Кабінет міністрів України постановою № 437 від 22 травня 2019 року схвалив нову редакцію Українського правопису, яка замінить версію 1992 року.

Нова редакція схвалена спільним рішенням Президії Національної академії наук України (протокол № 22/10 від 24 жовтня 2018 р.) і Колегії Міністерства освіти і науки України (протокол № 10/4-13 від 24 жовтня 2018 р.), затверджена Українською національною комісією з питань правопису (протокол № 5 від 22 жовтня 2018 р.).

З червня ці правила почали діяти.

ОСНОВНІ ЗМІНИ У ПРАВОПИСІ

1. БЕЗ ВАРІАНТІВ ВЖИВАЮТЬСЯ СЛОВА

НОВИЙ ПРАВОПИС УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Було

Стало

ЗМІНИ У НАПИСАННІ СЛІВ

Автор, директор, майстер,
філолог, член, пілот

Авторка, директорка, майстриня,
філологиня, членкиня, пілотеса

ФЕМІНІТИВИ

Проект, проєкція, фойє

Проект, проєкція, фое

ЙОТУВАННЯ

Півогірка, півгодини,
пів'яблука, пів-України

Пів огірка, пів години, пів яблука,
пів України
(але: півострів, півкуля)

ПІВ

Поп-музика,
прес-конференція,
екс-президент

Попмузика, пресконференція,
експрезидент

МЕНШЕ ДЕФІСІВ

День незалежності України,
День соборності України

День Незалежності України, День
Соборності України

ВЕЛИКІ ЛІТЕРИ

Ірій, ірод

Ірій/ірій,
ірод/ірод

"И" НА ПОЧАТКУ

Безкрайності, меншості,
свіжості, радості

Безкрайности(-і), меншости(-і),
свіжости(-і), радості(-і)

"И" В КІНЦІ СЛІВ

Кафедра, міфологія, ефір,
Афіни, анафема

Катедра/кафедра,
мітологія/міфологія, етер/ефір,
Атени/Афіни, анатема/анафема

"Г" ЗАМІСТЬ "Ф"

Гуллівер, Гете, Гонгадзе

Гуллівер/Гуллівер, Гете/Гете,
Гонгадзе/Гонгадзе

"Г" У СЛОВАХ

Пауза, фауна, аудиторія

Павза/пауза, фавна/фауна,
авдиторія/аудиторія

"АУ" ТА "АВ"

ВАРІАНТНІ ДОПОВНЕННЯ

Зміни в правописі

1. И на початку слова:

ірій / ирій,
ірод / ирод

2. Повернення йотування

проєкт,
проєкція, фое

3. Варіанти слів

ана́фема/ана́тема;
дифіра́мб/
дитира́мб;
ка́федра/кате́дра;
логарі́фм/
логарі́тм;
міф, міфоло́гія/
міт, мітолóгія;
аудіє́нція/
авдіє́нція;
аудиторі́я/
авдиторі́я;
лауреат/лавреат;
пауза/павза

4. Правопис слів з пів

пів Києва,
пів яблука,
пів години

5. Запам'ятайте

тві́тер, гугл,
фейсбúк,
мережа
«Фейсбúк»

6. Фемінітиви

авторка,
директорка,
філологиня,
членкиня,
міністерка,
пілотеса